

Az ismeretlen BUDAPEST

A magyar főváros legöregebb akácfái és a régi Angol királynő-szálloda

Ha a dolgok multját és menétét ismerő ember olykor-olykor budapesti polgárokkal Budapest multjáról beszélget, akkor hamarosan rájön arra, hogy amíg Buda, mint a magyar főváros régi emlékekben gazdag városrésze szerepel, addig a Duna balpartján fekvő Pest mintegy teljesen gyöker- és mult nélküli valami él az emberek tudatában. Ezúttal azonban ne akarjunk Buda építészeti és kulturtörténelmi emlékeinél is régebbi pesti emlékekkel előhozakodni, mert már sokan megállapították, hogy a magyar főváros első emlékei nem Budán, hanem Pesten helyezkednek el. Talán sértené a várbeli óslakosság lelkivilágát, ha megemlítenénk, hogy a pesti Nagyboldogasszony, azaz a mai belvárosi plébániatemplom majdnem száz évvel előbb épült, mint a várbeli koronázó főtemplom. Míg azonban a jó öreg Buda lakói szinte áhítatos szeretettel ápolgatják utcáik és házaik emlékeit és tradícióit, addig a pesti oldal lakossága rendszerint felületes könnyelműséggel halad el oly dolgok mellett, amelyek többszázéves multa tekintenek vissza és amelyekhez olyan tradíciók tapadnak, amit még a könnyelműségéről ismert pesti embernek is tudnia kellene. Kevesen tudják például, hogy a napközben agyonhajszolt pestiek legkedvesebb esti szórakozóhelye és korzója, a Vigadó előtti Hangli a XVIII. század közepe, azaz 1750 óta üdít fel a balpart lakosságát az esti órákban. A keszfőváros által kiadott *Tanulmányok Budapest multjából* című könyvben Rokken Ferenc dr. a következőket írja a Hangli keletkezéséről:

„Az angol királynőről nevezett szálloda és kávéház történetével szorosan összefügg a Dunaparton lévő ugynevezett Hangli-kioszk és a körülötte álló évszázados fák, amelyek az első pesti sétatér emlékét hirdetik ma is. Az 1789-ik évben kezdte meg a pestvárosi tanács a Dunaparton a fák ültetését, közvetlenül a hajóhid mellett, azon célból, hogy ott sétahelyet létesítsen. Tehát ebben az időben már megvolt a fakkal beültetett területnek a sétatérjelleg, mert padok voltak a fák alatt és az üdítő italokat kiszolgáló bódé is ott állott, mint a mai Hanglinak az elődje.”

Megtudjuk a tanulmányból még azt is, hogy a Vigadó-téren álló öreg akácfák még a XVIII. század közepéből származnak és kopott törzsükkel még tanui voltak az 1848—1849. évi szabadságharcnak és ők is véreztek akkor, amikor 1849-ben Hentzi tábornok ágyui végigseparték az akkor fejlődő pesti Dunapartot, amelynek fiatal fáit a város börtöneiben lévő raboknak kellett ápolni. A legöregebb budapesti akácfák történetével kapcsolatban van az első nagybbszabású szállodának, a régi Angol királynőnek története is, amelynek épületében a Pénzügyi Központ van ma elhelyezve. A régi épület sokszor átalakított mai formáját a szabadságharc utáni időkben kapta, mivel az 1849 májusában a Budát védelmező osztrák ágyuk teljesen összelőtték a majd százéves régi épületet. Hogy a szálloda milyen szerepet töltött be az akkor még kezdetleges állapotban lévő magyar idegenforgalom történelmében, azt az épület belsejében elhelyezett öntött vastáblákról tudhatjuk meg. Az első emléktábla a főbejárat kapualjában látható és azt mondja, hogy a haza bölcse — Deák Ferenc — 1859-től 1874-ig tartózkodott az épület falai között. 1874-ben I. Ferenc József király és Erzsébet királyné is meglátogatták a betegeskedő államférfiut, aki 1876-

ban halt meg Kecskeméti-utcai lakásán. A többi emléktábla időrendi sorrendben a következő uralkodók látogatásairól tanuskodik:

II. Pedro de Alcantara császár 1871. évi október 6. és 7. napján ittartózkodása emlékeül (brazíliai császár).“

„Öfelsége I. Ferenc József király Deák Ferencnél 1874. évi március hó 11-én kelt látogatása emlékeül.“

„I. Milán király, Natalie királynő és Sándor trónörökös 1885. évi szeptember 10. és 13-án való ittartózkodása emlékeül.“ (A meggyilkolt szerb király.))

„Öfelsége a walesi herceg és angol trónörökös 1888 szeptember 28-án, október 2-án való itteni tartózkodása emlékeül.“ (A mai angol király.)

„Öfelsége Rudolf trónörökös 1888 május 15-től 19-ig való tartózkodása emlékére.“

„Öfelsége Naszreddin sah Katsar, Perzsia királya 1889 augusztus 26-tól 29-ig való tartózkodása emlékére.“

„Öfelsége Erzsébet, Románia királynéja 1891 július 17-én való ittartózkodása emlékére.“

„Öfelsége I. Ferdinánd, Bulgária fejedelme 1900 szeptember 14-től 16-ig való ittartózkodása emlékeül.“

Amint látjuk, a klasszicizáló stílusban épült régi belvárosi Angol királynő-szálloda olyan történelmi nevet látott vendégül, kiknek ottartózkodása valóban klasszikus patinát kölcsönzött a régi épületnek. Ezeknek és az ezt megelőző boldog időknek élő tanúi a Hangli körül álló százéves öreg akácfák, amelyek multja és történelme szorosan hozzátartozik a hatalmas tempóban fejlődő Budapest multjához és megérdemlik, hogy az esti korzón üdülést kereső pesti polgárok szeretettel tekintsenek azokra a legöregebb pesti akácfákra, amelyek hosszú századokon keresztül örködték a Dunaparton pihenést kereső pestiek nyugalma felett.

Fiala Ferenc